

Samen tegen armoede

Programma
Armoede en Schulden
Dordrecht 2018-2022
Januari 2018

Inhoud

- **Waarom dit programma?**
- **Wat willen we bereiken?**
 - Voorkomen en aanpakken van schulden
 - Versterken startpositie van kinderen in armoede
 - Werkende minima
 - Gezondheid en armoede
 - Tegengaan van energiarmoede
- **Samen tegen armoede**
- Extra: Voorzieningenoverzicht 2018

Waarom dit programma?

Voor u ligt een verkorte versie van “Samen tegen armoede”. Een programma tegen armoede en schulden in Dordrecht voor de periode 2018-2022. Helaas is zo’n programma nodig. Volgens cijfers van het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) moesten in 2014 ongeveer 6.000 Dordtse huishoudens rondkomen van een laag inkomen. Dan hebben we het over 11,7% van alle huishoudens in Dordrecht. Bij naar schatting 9.600 huishoudens dreigden problematische schulden en 4.500 huishoudens kampten werkelijk met problematische schulden. Dat is veel en zeker niet gewenst.

Opgroeien in armoede

Wijkteams in onze gemeente zien dagelijks inwoners met problemen. Bij meer dan 70% van hen spelen er (ook) financiële problemen. Teveel kinderen groeien op in schuldensituaties en in armoede. Volgens het laatste ‘Kinderen in Tel rapport’ (2016) gaat het om bijna 9% van de Dordtse kinderen, vooral in 1-oudergezinnen en in gezinnen met een niet-westerse achtergrond.

Meer dan een tekort aan inkomen

Stijgende armoede is een belangrijke voorspeller van andere problemen. Bij kinderen kan het leiden tot lichamelijke en psychische klachten, sociale uitsluiting, voortijdig schoolverlaten en het ontstaan van jeugdwerkloosheid. Mensen met een inkomen onder de armoedegrens leven gemiddeld vijf jaar korter

dan mensen met een hoger inkomen. Ook de sociale relaties van volwassenen lijden onder armoede. Armoede is dus meer dan alleen een tekort aan inkomen. Tegelijkertijd veroorzaken schulden hoge kosten bij schuldeisers, overheden en organisaties die zorg en ondersteuning bieden.

Extra maatregelen nodig

In onze gemeente zijn er uiteraard voorzieningen voor mensen die leven in armoede en schulden. Gemeentelijke voorzieningen, maar ook veel maatschappelijke initiatieven. Een overzicht daarvan vindt u aan het eind van deze folder. Toch blijken deze niet voldoende. Daarom willen we extra maatregelen treffen, vooral om armoede met schulden te voorkomen. Welke maatregelen dat precies zijn, bepalen we samen met de stad. “Samen tegen armoede” geeft een eerste aanzet daartoe.

Werkt u het programma verder met ons uit?

Peter Heijkoop
wethouder Werk en Inkomen

We zetten vooral in op...

- Als we niet kunnen voorkomen dat inwoners in de financiële problemen komen, dan werken we samen met mensen aan het oplossen van die problemen. Daarbij gaan we uit van de persoonlijke omstandigheden en vaardigheden van degene(n) die het betreft.

- Het Kabinet zegt extra middelen toe voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede, vooral onder kinderen.
- In de regio hebben we in 2017 nieuw minimabeleid vastgesteld. De Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) biedt maatregelen om mensen die in armoede leven te ondersteunen. Bijvoorbeeld door mensen aan het werk te helpen,

- Als lokale overheid subsidiëren we diverse partijen die inwoners voorzien van financieel advies, ondersteuning en begeleiding.

In aanvulling daarop maken we als gemeente meer werk van de bestrijding van armoede. We kijken niet alleen naar inkomen, maar ook naar gezondheid, participatie en onderwijs. Einde zomer 2017 startten we, met maatschappelijke organisaties, met het opstellen van armoedebeleid voor Dordrecht. Het eerste resultaat daarvan treft u hier aan.

We vertellen u graag wat we gaan doen om onze ambitie waar te maken. U leest dat terug in 5 programmalijnen. Het programma zelf is een groeidocument. Het verandert in de komende jaren mee met de behoefte van de stad, in overleg met de stad. Nu leggen we vooral de nadruk op programmalijn 1 tot en met 3 en op onze acties in 2018.

Tussen de programmalijnen door vindt u korte verhalen over mensen waarvoor het programma is bedoeld. Dordtenaren die in armoede of schulden belanden. Om privacy redenen gebruiken we andere namen en foto's.

Edsilia zorgt alleen voor haar dochtertje van 2. Sinds de scheiding van haar man is er met hem weinig contact geweest. Ook de alimentatie betaalt hij vaak niet. Edsilia is er moe van en maakt er tegenwoordig geen werk meer van: "Ik kan het niet uit hem wringen en zorg sowieso liever voor mezelf. Ik werk 20 uur per week. Mijn moeder past dan op." Tot voor kort had Edsilia regelmatig zorgen over geld. De huur was moeilijk op te brengen. "Gas en licht trouwens ook. En dan te bedenken dat dat alleen nog maar duurder wordt. Daar zit je mooi mee als je niet zoveel geld verdient."

Een maand geleden besloot Edsilia naar het wijkteam te gaan. Daar werd ze in contact gebracht met één van de sociaal raadslieden. Ondanks het feit dat Edsilia werkt, bleek haar inkomen te laag. Gelukkig zijn er mogelijkheden om haar inkomen aan te vullen. "Ik was blij dat iemand me hielp. Het is heel moeilijk om zelf uit te zoeken waar je recht op hebt. Ik wist niet van die vergoedingen en het was me vast niet gelukt om die alleen aan te vragen. Zo zijn er misschien wel meer mensen die geld mislopen."

Onderzoeken schuldenpositie huishoudens Dordrecht

Over schulden is weinig informatie voor handen. We doen daarom vervolgonderzoek naar de schuldenpositie van Dordtenaren en maken portretten van Dordtse huishoudens met schulden. Dat helpt ons om onze aanpak effectiever te maken.

Acties in 2018

Onderzoeksvoorstel Onderzoekscentrum Drechtsteden

Najib is 24 jaar en heeft al een hele tijd schulden. Al voor zijn 18e kocht hij af en toe dingen op afbetaling: "Een nieuwe iPhone en computeronderdelen voor serieuze gamers. Mijn ouders moesten daarvoor tekenen en hebben dat gedaan." Na zijn 18e verjaardag heeft Najib vrij snel een rekening geopend waarmee hij rood mag staan. Hij werd op die mogelijkheid geattendeerd door meerdere banken. "Het ging eigenlijk allemaal heel makkelijk. Afbetalen is wel een probleem." Najib heeft geen inkomen en woont nog thuis. Hij heeft na zijn schoolperiode nooit een baan gevonden die hem echt aanspreekt. Zijn ouders storen zich daaraan: "Hij is vaak thuis en doet hele dagen niets anders dan op de bank hangen en achter de computer zitten." Ze kunnen zijn schulden niet voor hem aflossen en hebben stress van de situatie. Zij hebben zelf een klein inkomen, maar komen daarmee tot nu toe net rond. Ze zijn gebrand op het verdienen van hun eigen geld en hopen dat ook Najib die stap zal zetten. Najib: "Binnenkort komt er een 'matchmaker' langs voor mij."

Kinderen doen mee

Sportverenigingen

Regulier gezondheidsonderzoek

Acties in 2018

Verkennen mogelijkheden aanvullende afspraken jeugdgezondheidszorg signalering armoede en doorverwijzing

Denise woont met haar man Michel en hun drie kinderen in Krispijn. Ze hebben al jaren een laag inkomen. Eigenlijk komen ze daar niet goed van rond. Toch voelen Denise en Michel zich niet echt arm. In hun ouderlijk huis ging het er namelijk net zo aan toe. In het gezin wordt goedkoop gegeten. Pasta, patat en brood vullen je maag als niets anders. En omdat er niet zoveel plannen voor de toekomst zijn, gaat het geld dat er is vaak op aan korte termijn dingen. Aan speelgoed voor de jongste kinderen en sigaretten bijvoorbeeld. Goed inzicht in de financiën ontbreekt. Stress over geld is altijd op de achtergrond aanwezig. Door getob over geld komt Denise 's nachts moeilijk in slaap. Ook van haar depressie komt ze maar niet af. Een baan voor Michel zou voor meer inkomen zorgen. Of, als die baan er voorlopig niet inzit, gewoon wat meer grip op de financiën. Dat zou wel fijn zijn. Misschien gaat ze binnenkort toch een keer langs bij het wijkteam. De kinderen zijn min of meer gewend aan de situatie. Want hoe het thuis gaat, dat is de norm. Kinderen mee naar huis nemen, sportclubjes of feestjes zijn er voor hen niet bij: "Dat is nou eenmaal zo. Ze vermaken zich vaak met filmpjes, spelen buiten of gaan bij oma langs. Ik hoop wel dat mijn kinderen het later wat beter krijgen dan wij. Maar eigenlijk verwacht ik het niet. Onze zoon van 17 wil niet meer naar school. Hij zegt dat hij werk gaat zoeken."

Kinderen praten en bepalen mee

We willen dat kinderen zelf kunnen meepraten. Over de effecten die armoede op hun leven heeft, maar juist ook over welke ideeën zij hebben om armoede en schulden aan te pakken. Waar hebben kinderen en jongeren die te kampen hebben met de gevolgen van armoede 't meeste last van? Wat missen ze? En welke tips hebben zij?

Kinderdebat en Kinderraad

Een groep enthousiaste betrokkenen bereidt momenteel, onder andere vanuit het onderwijs, een Kinderdebat voor over armoede. Ook onderzoeken zij of er een Dordtse Kinderraad kan worden opgericht, die aan de slag kan met vraagstukken die bedrijven of organisaties aanreiken. Het kinderdebat en de Kinderraad zijn initiatieven vanuit de stad. We volgen die initiatieven, sluiten aan en maken mede mogelijk.

Breed ophalen

Verder halen we met scholen breed op wat de behoeften en ideeën van kinderen zijn. Dat doen we met korte vragenlijstjes en met activiteiten. Ook bij de verdere ontwikkeling en uitwerking van acties betrekken we kinderen.

Acties in 2018

Kinderdebat

Onderzoek mogelijkheden Dordtse Kinderraad

Kinderen en jongeren leren over gezond financieel gedrag

We vinden het belangrijk dat kinderen leren wat gezond financieel gedrag is. Want mensen die in hun jeugd hebben leren omgaan met geld, komen later financieel minder vaak in de problemen. We gaan daarom na of en hoe er binnen het Basis en Voortgezet Onderwijs aandacht is voor financiële educatie. Kunnen we daaraan met het onderwijs structurele aandacht geven?

Samsam

Bij een netwerkbijeenkomst in november 2017 eindigden preventie en financiële voorlichting aan kinderen en jongeren met stip bovenaan. Daarom gaan we met de ABN Amro, het 'Da Vinci College', de SDD en anderen verkennen of wij in Dordrecht het programma 'Samsam' kunnen starten. Samsam biedt financiële educatie aan kinderen op het Voortgezet Onderwijs.

Cursus financieel bewustzijn

Ook de jongerenwerkers van ContourdeTwern (R-Newt) zien veel armoede en schulden bij jongeren. R-Newt start daarom in 2018 met cursussen aan jongeren om hen financieel bewust te maken en te voorkomen dat ze (verder) in de schulden komen.

Acties in 2018

Verkenning mogelijkheden programma Samsam in Voortgezet Onderwijs

Verstrekken subsidie 2018 voor programma R-Newt en bepalen of dit onderdeel structureel aanbod moet zijn

Werkende minima

Betaald werk verkleint het risico op armoede. Toch komt armoede ook onder werkenden voor. Van alle Dordtse huishoudens met een laag inkomen heeft 48% werk.

‘Baanbrekend Drechtsteden’ maakt het voor werkgevers aantrekkelijk om mensen met een uitkering of arbeidsbeperking in te zetten. Bijvoorbeeld door een baanbonus, ondersteuning bij werving en selectie, loonkostensubsidie en detacheringsmogelijkheden. Ondernemers uit de Drechtsteden met financiële problemen kunnen voor ondersteuning terecht bij het Regionaal Bureau Zelfstandigen (RBZ).

Vinden en bereiken van werkende minima

Werkende minima zijn voor gemeente en welzijnsinstellingen lastig te vinden. Een belangrijke ingang voor ons zijn werkgevers en uitzendbureaus. Maar het merendeel van de werkgevers ontdekt pas dat een werknemer financiële problemen heeft als die ernstige betalingsachterstanden heeft of als er beslag is gelegd op iemands loon.

Voorlichting voor werkgevers

Werkgevers hebben behoefte aan voorlichtingsmateriaal over het signaleren van

schulden en het aanpakken van financiële problemen. En aan een overzicht van organisaties in de omgeving waar werkgevers naar kunnen doorverwijzen.

Verkenning ondersteuningswensen

We doen een verkenning van de ervaringen van werkgevers (en uitzendbureaus). Vooral in branches waar veel (laagbetaalde) parttime banen zijn. Bijvoorbeeld schoonmaakbedrijven, de zorgsector of de horeca. Ook brengen we de situatie binnen onze eigen organisatie in beeld. Wie vangt welke signalen van financiële problemen op? Welke acties vinden er daarna plaats? En wat is de ondersteuningswens in onze eigen organisatie, bij werkgevers en uitzendbureaus?

Een belangrijke vraag is ook of werknemers met een inkomen op of rond het sociaal minimum wel voldoende gebruik maken van tegemoetkomingen en toeslagen.

Na onze verkenningen maken we de balans op en bepalen de vervolgstappen.

Acties in 2018

Verkenning ervaringen en ondersteuningsbehoefte werkgevers

Verkenning ervaringen en ondersteuningsbehoefte gemeentelijke organisatie

algemene stockfoto

Liesbeth is in het afgelopen jaar gescheiden. Tot die tijd woonde ze met haar man in een mooie vrijstaande woning in de Stadspolders. “We moesten die woning verkopen en dat viel niet mee. We bleven allebei met 15.000 Euro schuld zitten. Heel zuur vond ik dat. Mijn grote angst was dat ik bij de schuldhulpverlening terecht zou komen. Het leek me vreselijk om aan een lijntje te moeten lopen. Ik ben gewend alles zelf te regelen. Toch liep het uiteindelijk wel zo en achteraf ben ik daar blij om.” Liesbeth weet nu waar ze aan toe is: “Ik moet de komende jaren van een laag inkomen rondkomen, maar ik weet dat ik dan schuldevrij ben. Gelukkig heb ik mijn baan nog en kan ik mijn auto houden. Ik zou mezelf niet zo snel onder de ‘werkende minima’ scharen. Waar ik trouwens wel enorm aan moet wennen, dat is mijn woonsituatie. Niet zozeer het huis, maar de nieuwe buurt. Ik heb niets met mijn burens. Voel me hier niet op mijn plek.

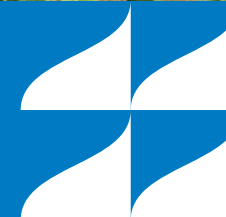
Verkenning Dordtpas

Armoede kan sociale uitsluiting tot gevolg kan hebben. Gezinnen met kinderen en werkende armen houden nauwelijks geld over om te kunnen meedoen in de samenleving. Voor de jeugd hebben wij daarom het SMS Kinderfonds. Ook bij volwassenen willen we meedoen in de vorm van sport, recreatie en cultuur stimuleren. We verkennen daarom de mogelijkheden van een Dordtpas.

Acties in 2018

Verkenning scenario's Dordtpas

Maarten is ZZP-er. Hij onderhoudt tuinen en is kostwinner. Hij woont met zijn gezin in Dubbeldam. Zijn bedrijfje liep een tijd heel erg goed. Maarten is dan ook een harde werker en heeft in die tijd ontzettend veel uren per week gewerkt. Sinds ruim een jaar zit er behoorlijk de klad in de opdrachten. Dat betekent dat er al die tijd bar weinig geld binnen komt. Tot overmaat van ramp is Maarten ook nog eens overvallen door de belastingaanslag. En hij hikt tegen een rekening van één van zijn leveranciers aan. Hij heeft weliswaar gouden handen, maar met de zakelijke kant van zijn bedrijf weet hij zich soms geen raad. Maarten staat bol van de stress. Hij is een falende ondernemer, zo ziet hij dat zelf. Hij is niet van plan daar met wie dan ook over te praten, behalve dan met zijn vrouw. Hij is dit avontuur zelf begonnen en het zou zo maar kunnen, dat er binnenkort weer een mooie opdracht aankomt. Bovendien vermoedt hij dat hij met de schuldhulpverlening geen afspraken kan maken. Hij heeft immers geen vast inkomen. Bijstand is misschien wel mogelijk, maar dat krijg je dan achteraf. En achteraf eten lijkt Maarten niet zo'n goeie optie... Ondertussen is er een huurschuld ontstaan. Een huurschuld, waarvan ook de gemeente op de hoogte is gesteld. Als Maarten in een koophuis woonde, dan zou er van zo'n signaal geen sprake zijn.

Gezondheid en armoede

Financiële problemen zijn vaak de onderliggende oorzaak van gezondheidsproblemen. Andersom kunnen gezondheidsproblemen bijdragen aan het ontstaan van financiële problemen. Opvallend veel mensen met financiële problemen geven aan zich eenzaam, weinig competent, angstig, depressief en psychisch onwel te voelen.

Onderlinge afhankelijkheid

De SDD, Dienst Gezondheid & Jeugd en het Onderzoekcentrum Drechtsteden brengen die onderlinge afhankelijkheden in kaart aan de hand van een verkenning in de Drechtsteden. De eerste resultaten laten zien dat de samenhang tussen armoede, schulden en gezondheid ook in de Drechtsteden goed zichtbaar is. In wijken waar veel mensen met een laag inkomen wonen, zien we bijvoorbeeld een hoger percentage rokers. En kinderen gaan in diezelfde wijken veel minder vaak naar de gratis periodieke controle van de tandarts. Er is waarschijnlijk flink wat gezondheidswinst te behalen door gerichtere voorlichting en inzet.

Verkenning focus armoede en gezondheid Dordrecht

Acties in 2018

1e verkenning belangrijkste vraagstukken armoede en gezondheid

DGJ, SDD en het OCD ontwikkelen uitvoeringsgerichte wijkmonitor

Enrico woont op straat. Hij heeft wel zijn adresjes in het centrum van Dordt, waar hij af en toe aan kan kloppen voor een douche of een kop koffie. Jaren geleden, toen Enrico nog een woning had, kampte hij al met psychische problemen. Na een aantal bezoeken aan een psychiater werd de diagnose 'borderline' gesteld. Enrico vindt op straat leven niet zo'n probleem: "Een dakloze heeft altijd sigaretten en een biertje, dus wat zal ik tobben?"

Samen tegen armoede

Wij zijn één van de spelers die strijden tegen schulden en de effecten van armoede. Naast ons zijn er heel wat andere partijen in de stad actief op dit terrein. Met hen willen we zoveel mogelijk samenwerken. Wij geven met hen graag verder invulling aan dit programma en verwachten dat er gaandeweg nieuwe acties bij komen en andere acties worden afgevoerd. In halfjaarlijkse rapportages informeren wij de gemeenteraad daarover. Op basis van nieuwe inzichten stellen we het programma dan ook gaandeweg steeds bij.

Sturen met subsidie

Ons meest directe sturingsinstrument is de subsidierelatie die wij hebben met organisaties in de stad. We formuleren daarom een heldere subsidieopdracht, die we verankeren in onze subsidieafspraken.

Zeker is dat we in 2018 de nadruk leggen op de preventie van schulden (programmaliijn 1). Ook nemen we in 2018 de ruimte om met organisaties en ervaringsdeskundigen onze dienstverlening verder te verbeteren. Ervaringen die we opdoen kunnen leiden tot aanpassingen in de subsidieopdracht voor het daaropvolgende jaar.

Verbonden partijen

Met de SDD stemmen wij onze aanpak af en werken wij samen. We willen een sluitend geheel van lokale en regionale dienstverlening. De Dienst Gezondheid & Jeugd kan een ze verbonden partij zijn, die op termijn een rol speelt binnen het programma. Dat is afhankelijk van de uitkomsten binnen de programmalijn 'Gezondheid en armoede'.

Open uitnodiging

Verder verkennen we nog met welke partners we een samenwerking kunnen aangaan. Bijvoorbeeld rond laaggeletterdheid of gezondheid. Of met partijen die gelden als belangrijke schuldeisers. Ziet u een rol voor uzelf, uw initiatief of organisatie weggelegd? Laat het ons weten!

